

# Rigsdagstidende.

1850. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 219

61de Møde.

Tirsdagen den 23de April.

(Fort.)

**Udsig:** Saalænge det ikke er blevet modbevist — og det har jeg endnu ikke her i Salen hørt noget egentligt Forsøg paa at modbevise — at den Skattefrihed, som er knyttet til en Betingelse, der er saa bebyrdende for Eieren, som den, at han ikke maa sælge sit Fæstegods eller en Deel deraf, maa være af en mindre Værdi end den Skattefrihed, som ikke er knyttet til nogen saadan Betingelse, saalænge troer jeg ikke, at man skal være istand til at røkke ved Berettigelsen af det Forslag, der er gjort af Udvalgets Fleertal til en Forskjel mellem de komplette Hovedgaarde og anden Hovedgaardstare. — Ved Bestemmelsen af Beløbet af et Bederlag, er dog det, man først og fremmest maa tage Hensyn til, Størrelsen af den Værdi, hvorfor der skal gives Erstatning, og det kan ikke være rigtigt eller fornuftigt, for en mindre Værdi at give det samme Bederlag, som for en større. Men gaaer man ud fra dette Synspunkt, da mener jeg, at Rigtigheden af det Resultat, hvortil Udvalgets Fleertal er kommet, ikke kan være synderlig tvivlsomt; thi det er, saa synes det mig, aldeles aabenbart, at en saadan Værdiforskjellighed her er tilstede, og det er ligegyldigt, hvad enten man vil betragte Forholdet fra deres Standpunkt, som skal nyde Bederlaget, i hvilken Henseende jeg ganske skal henholde mig til den korte og klare Fremstilling, som blev givet af den ærede Ordfører, ligesom ogsaa til hvad der er bleven bemærket af den sidste ærede Tale — eller man hellere vil betragte Sagen fra Statens Standpunkt, som skal udrede Bederlaget. Betragter man nemlig Forholdet imellem Staten og dem, hvis Skattelettelse ikke er knyttet til Overholdelse af en vis Betingelse, saaledes at der kunde være Udsigt til, at den ved indtræ-

vende Begivenheder kunde bortfalde, da vil man kunne finde det naturligt, at Staten kan gaae ind paa en Accord med disse, hvorved den for Skattelettelsens Ophævelse indrømmer dem et Bederlag, som nærmer sig en fuldstændig Capitalerstatning for deres sørgede aarlige Udgift; thi Statskassen udsætter sig ikke herved for at lide noget Tab. Men betragter man derimod Forholdet mellem Staten og dem, hvis Skattelettelse er af den Natur, at der er en sikker Udsigt til, at den inden kortere eller længere Tid, for et større eller mindre Antal af de paagjældende Eiendomme vil ved Bøndergodsets Adskillelse fra Hovedgaardene aldeles bortfalde, da seer jeg ikke, hvorledes det skulde kunne benægtes, at det her vilde være en ufordeelagtig Accord for Staten, om den vilde indlade sig paa, at give disse Eiere et Bederlag, som var lige med eller nærme sig til den Capitalerstatning, som vilde være passende, naar Skattelettelsen var at ansee som vedvarende. Det er dette Hensyn til en virkelig forhaandenstående Forskjel i den Værdi, der i de tvende Tilfælde vil være at erstatte, hvorfra jeg er gaaet ud, og som bringer mig til fremdeles at fastholde Udvalgets Fleertals Forslag; og jeg finder den anførte Betragtning i den Grad afgjørende, at jeg ikke skal opholde mig med alle de øvrige Grunde, som fra Billighedens Standpunkt kunde tale for det samme Resultat, idet det nemlig, naar man betragter de factiske Forhold, er utvivlsomt, at Eiere af de mindre Hovedgaardspareller i Virkeligheden vilde ved Tab af Skatteprivilegiet lide et forholdsvis langt betydeligere Tab end Eiere af de store Jordegodser. Hvad der heri Salen er blevet bemærket mod Comitens Fleertals Forslag, forekommer mig derimod slet intet at kunne relevare. Det er saaledes blevet bemærket — og det fra tvende Sider heri Salen, saa at jeg maa antage, at der lægges en Deel Vægt derpaa, — at de, som have erhvervet Bevilling